

2020

EUSRAT

műhelytanulmányok

2020

EUSTRAT

műhelytanulmányok

LUDOVIKA
EGYETEMI KIADÓ

Impresszum

**A Nemzeti Közzolgálati Egyetem
Eötvös József Kutatóközpont
Európa Stratégia Kutatóintézet kiadványa**

Szerkesztőbizottság

Bagi Nikoletta Dóra
Pató Viktória Lilla
Schmidt Laura
Tóth Bettina

Lektor:

Dr. Navracsics Tibor

A szerkesztőség címe: 1083 Budapest, Ludovika tér 2.

A szerkesztőség e-mail-címe: schmidt.laura@uni-nke.hu

Weboldal: <https://eustrat.uni-nke.hu>

Kiadó: Nemzeti Közzolgálati Egyetem, Ludovika Egyetemi Kiadó

Székhely: 1083 Budapest, Ludovika tér 2.

Kapcsolat: kiadvanyok@uni-nke.hu

A kiadásért felel: Deli Gergely rektor

Olvasószerkesztők: Bujdosó Hajnalka, Gergely Zsuzsánna, Resofszki Ágnes

Tördelőszerkesztő: Stubnya Tibor

Tartalom

Szerzők rövid szakmai életrajza	6
---------------------------------	---

Biztonság- és védelempolitika

Tárnok Balázs

A Bizottság bemutatta a migrációs paktum új tervezetét – továbbra is a migráció menedzselése és nem annak megállítása a cél	12
---	----

Miszlivetz Áron James

Elnöki ügyek: transzatlanti partner vagy védelmi szövetséges?	19
---	----

Demokrácia és jogállamiság

Navracsics Tibor

Demokrácia és járvány	23
-----------------------	----

Gát Ákos Bence

Az Európai Unió és a jogállamiság: az elmúlt évtized trendje	28
--	----

Petri Bernadett

Münchhausen báró a mocsárban – Az Európai Parlament áprilisi távolsági plenáris ülése a koronavírus elleni küzdelemről	37
--	----

Pató Viktória Lilla

EYE 2020 – az Európai Ifjúsági Rendezvény és a részvételi demokrácia	44
--	----

Navracsics Tibor

Beszéd az Európai Unió állapotáról	51
------------------------------------	----

Kalas Vivien

Közérdek vagy önérdék? – Az Európai Parlament választási reformról szóló javaslata	54
--	----

Digitalizáció, innováció és tudományfejlesztés

Pató Viktória Lilla

Nemek közötti egyenlőtlenség a digitális térben, a Digital Gender Gap	58
---	----

Pató Viktória Lilla

Újabb mérföldkőhöz érkezett az Európai Bizottság a Digitális Európa felé vezető úton	63
--	----

Gazdaság és pénzügy

Máthé Réka Zsuzsánna

Skizofrén csiga a nyeregben?	69
------------------------------	----

<i>Máthé Réka Zsuzsánna</i>	
A német nemzeti érdekek összeütközése a lopakodó föderalizmussal	74
<i>Máthé Réka Zsuzsánna</i>	
Mire lesz több és mire kevesebb pénz?	78
<i>Máthé Réka Zsuzsánna</i>	
Felértékelődött a régiók szerepe	82
<i>Máthé Réka Zsuzsánna</i>	
K mint katasztrófa?	85
<i>Kalas Vivien</i>	
Bizottsági jelentés egy erősebb Európáért	88
<i>Máthé Réka Zsuzsánna</i>	
Szegény Európa egyre szegényebb	92
<i>Máthé Réka Zsuzsánna</i>	
Csőbörből vödörbe: krízisből válságba?	96
<i>Petri Bernadett</i>	
Lehetetlenre nem szabad vállalkozni – uniós zöldpolitikai célok és a kisvállalkozások jövője	99

Kisebbségpolitika

<i>Varga Csilla</i>	
Megemlékezés vagy ünneplés? – Trianon a szomszédainknál	105

Oktatás és kultúra

<i>Kalas Vivien</i>	
Tanulmányi mobilitás: tovább nő a különbség Kelet- és Nyugat-Európa között?	109
<i>Kalas Vivien</i>	
Az európai oktatáspolitikai új irányvonalai	113
<i>Kalas Vivien</i>	
A tagállamok oktatási és képzési eredményei a 2020-as célok tükrében	117

Szomszédságpolitika

<i>Miszlivetz Áron James</i>	
Zágrábtól Záhgrábig: Csúcson a Nyugat-Balkán?	121

Uniós intézmények

<i>Petri Bernadett</i>	
Képviselői immunitás az Európai Parlamentben – A mentelmi jog alkalmazásának aktualitásai	124

<i>Petri Bernadett</i>	Érzékcslódás vagy integrációra mért ütés – miről is szól tulajdonképpen a Német Szövetségi Alkotmánybíróság döntése?	134
<i>Petri Bernadett</i>	Luxemburg kontra Strasbourg – jogértelmezési bizonytalanságok a tranzitóna vitában	144
<i>Petri Bernadett</i>	Ockham borotvája a Jogi Bizottságban – az új biztosjelöltek összeférhetlenségi vizsgálata	158
<i>Petri Bernadett</i>	Az Európai Parlament és a kiéheztetés politikája – néhány gondolat Katarina Barley nyilatkozatának margójára	164
<i>Petri Bernadett</i>	Időközi alelnökválasztás az Európai Parlamentben és a D'Hondt-rendszer aktualitásai	171
<i>Petri Bernadett</i>	Az Európai Unió 2020-ban V. – Az Európai Parlament	177

V4

<i>Tárnok Balázs</i>	Milyen hatással lesz az új szlovák kormány a V4-es együttműködésre?	186
----------------------	---	-----

English studies

<i>Áron James Miszlivetz</i>	Reimagining European Enlargement: A New Way Forward?	192
<i>Balázs Tárnok</i>	Impact of the Coronavirus on ECI Procedures – Will the Commission Extend Deadlines?	195
<i>Áron James Miszlivetz</i>	External Remedy for a Pandemic: Supporting the Eastern Partnership	201
<i>Áron James Miszlivetz</i>	Macro-financial Assistance in Challenging Times: The EU in Ukraine	205
<i>Balázs Tárnok</i>	Slovakia Still Applying the Beneš Decrees – Principle of Collective Guilt in the European Union	210
<i>Áron James Miszlivetz</i>	Western Balkans at the Door: The New Enlargement Package	217

Szerzők rövid szakmai életrajza

Gát Ákos Bence a Párizsi Sciences Pón, a Strasbourgi Egyetemen, a Paris 1 Panthéon-Sorbonne Egyetemen és az ENA-n szerzett jogász, politológus és közigazgatási diplomákat, egy évig tanult ösztöndíjasként a barcelonai Pompeu Fabra Egyetemen. 2011-ben megalapította a Duel Amical – vitapolitika.hu nemzetközi internetes vitamagazint. 2014-től az Igazságügyi Minisztérium munkatársa és a Szegedi Tudományegyetem óraadója. Kutatóként dolgozott a Századvég Alapítványnál, valamint jogi tanácsadóként az Európai Parlament elnöki kabinetében. 2018-ban lefordította Bertrand Mathieu francia alkotmányjogász professzor *A jog a demokrácia ellen?* című könyvét, 2019-ben saját könyve jelent meg *Küzdelem az Európai színtéren – a Magyarországgal szembeni „jogállamiság”-kritika feltáratlan összefüggései* címmel.

Tudományos tevékenységét 2019-től a Nemzeti Közzolgálati Egyetemen folytatja doktoranduszként és az Eötvös József Kutatóközpont Európa Stratégia Kutatóintézet (EUSRAT) kutatójaként.

Szakterületei közé tartoznak a francia–magyar kapcsolatok, az európai jog és az európai politika, fő kutatási témája az európai uniós jogállamiság-politika.

Kalas Vivien 2019-ben szerzett diplomát az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának politológia alapszakán. 2021-ben fejezte be tanulmányait az ELTE ÁJK politikatudomány mesterszakán.

2021 szeptemberétől az ELTE ÁJK Politikatudományi Doktori Iskolájának PhD-hallgatója.

2020 januárjától a Nemzeti Közzolgálati Egyetem Eötvös József Kutatóközpont Európa Stratégia Kutatóintézetének (EUSRAT) munkatársa.

Főbb kutatási területei közé tartozik az Európai Tanács döntéshozatala, az európai uniós demokrácia, a jogállamisági kérdések, illetve az Európai Unió oktatáspolitikája.

Dr. Máthé Réka Zsuzsanna PhD előbb kommunikációt, valamint német nyelvet és irodalmat tanult, később okleveles közgazdász végzettséget szerzett közintézmények menedzsmentje szakirányon a Michigan State University és a Babes-Bolyai Tudományegyetem közösen működtetett mesterképzésén. Tanulmányait a Nemzeti Közzolgálati Egyetem Közigazgatás-tudományi Doktori Iskolájában

A tagállamok oktatási és képzési eredményei a 2020-as célok tükrében

Az Európai Bizottság *Oktatási és Képzési Figyelője* minden évben áttekintést ad a tagországok oktatási rendszereinek fejlődéséről. Az idei azonban jó lehetőséget nyújt arra is, hogy egy évvel a kitűzött határidő előtt megtudjuk, hogyan haladnak a tagállamok a 2020-as célok megvalósítása felé.

Az Európai Bizottság 2020 novemberében hozta nyilvánosságra a legújabb *Oktatási és Képzési Figyelőt*.¹ A 2012 óta évente megjelenő kiadványban a Bizottság összegzést készít az egyes tagállamok oktatási és képzési rendszereinek fejlődéséről. Az idén ismertetett *Figyelő* többnyire a 2019-es, néhány ponton pedig a 2018-as állapotot tükrözi, és egyebek mellett bemutatja a digitális átállás és az ehhez szükséges kompetenciák fejlesztése terén elért eredményeket, valamint visszajelzést ad a nemzetek számára azzal kapcsolatban, hogy hogyan haladnak az „Oktatás és képzés 2020”² elnevezésű stratégiai keretrendszerben foglalt célok teljesítése felé. A tagországok, szakpolitikai együttműködésük részeként, hét területen egyeztek meg olyan uniós szintű referenciaértékekben, amelyek 2020-ig történő megvalósításához minden állam az adottságainak és lehetőségeinek megfelelően járulhat hozzá.

Az első célkitűzés szerint négyéves kortól kezdődően az iskolakötelessé válásig a gyerekek minimum 95%-ának részesülnie kell kisgyermekkorai nevelésben. Ide tartozik például az óvoda vagy az iskolai előkészítő. Ebben a kérdésben 2018-as adatok állnak rendelkezésre, amikor is az Európai Unióban a gyerekek 94,8%-a kapta meg szüleitől ezt a lehetőséget. A 27 tagállam közül 14 ország – köztük Magyarország – már abban az évben teljesítette a 2020-as közös célt. A legjobb mutatók Dániában, Franciaországban és Írországban voltak, azokban a nemzetekben minden negyedik életévét betöltő gyerek részesült kisgyermekkorai nevelésben, de Belgiumban és Spanyolországban is elérte a 98%-ot ez az arány. Görögországban ugyanakkor a négy évnél idősebbeknek csupán a 75,2%-a kapott ilyen típusú nevelést.

¹ European Commission: *Education and Training Monitor 2020*. Luxembourg, Publications Office of the European Union, 2020. november 12.

² Európai Bizottság: *Európai szakpolitikai együttműködés („Oktatás és képzés 2020”)*.

A második pont az alapkészségek elsajátítására vonatkozik. A tagállamok azt szeretnék elérni, hogy a 15 éves diákok között 15% alá csökkenjen azok aránya, akik nem rendelkeznek megfelelő kompetenciával a matematika, a szövegértés és a természettudományok terén. A fejlődést a PISA-tesztek eredményei alapján lehet nyomon követni. 2018-ban az uniós átlag 22 és 23% között volt a három területen, vagyis a 15 éves korosztályba tartozók több mint ötöde gyengébb képességekkel rendelkezett, mint ami az életben való sikeres boldoguláshoz lenne szükséges. Annak érdekében, hogy 2020-ra legalább európai szinten elérjék a nemzetek az előírányzott arányszámot, a legtöbb országban javítani kell a tanulók készségein. Egyedül Észtországban és Lengyelországban teljesített a diákok több mint 85%-a mindhárom felmérésen a kívánt szint felett. Bulgáriában és Romániában viszont a 60%-ot sem érte el ez az arány, vagyis 40%-ot meghaladó volt azon tanulók aránya, akik nem rendelkeztek megfelelő szintű alapkészségekkel matematikából, szövegértésből, illetve természettudományból.

Az uniós vezetők abban is egyetértettek, hogy a 18–24 éves fiatalok körében 10% alá kellene csökkenteni azoknak az arányát, akik idő előtt félbeszakítják tanulmányaikat. 2019-ben az Európai Unióban a tanulók 10,2%-a bizonyult korai iskolaelhagyónak. Az alacsony arányszám a tagállami erőfeszítéseknek köszönhető, ugyanis a 27 ország közül mindössze nyolcban került ki a diákok több mint 10%-a idejekorán az oktatási rendszerből. A legrosszabb mutatói Máltának (16,7%) és Spanyolországnak (17,3%) voltak, a legjobb helyzet pedig Horvátországban (3%) és Litvániában (4%) volt.

Negyedik célként a diplomások számának növekedését fogalmazták meg. Ideális esetben 2020-ra a 30–34 éves korúak több mint 40%-a rendelkezne felsőfokú iskolai végzettséggel. A tavalyi évben az uniós átlag meghaladta a referenciaértéket, hiszen az ebbe a korosztályba tartozók 40,3%-ának volt valamilyen diplomája. A legtöbben Cipruson (58,8%) végeztek el legalább egy alapképzést, de öt másik tagállamban is 50% feletti volt ez a szám. Kilenc országban azonban egyelőre még 40% alatt maradt a diplomások aránya a 30–34 évesek között, Romániában és Bulgáriában a vizsgált korosztály alig több mint negyede rendelkezett felsőfokú végzettséggel.

Az ötödik terület az élethosszig tartó tanulás részét képezte. A politikusok elképzelése szerint az idei év végére, 25 és 64 éves kor között a polgárok legalább 15%-ának kellene részesülnie valamilyen további oktatásban, képzésben. 2019-ben ez az arány 10,8% volt az Európai Unióban, hét országnak pedig sikerült nemzeti szinten is teljesítenie a közös célkitűzést. Svédországban

A tagállamok oktatási és képzési eredményei a 2020-as célok tükrében

a 25–64 évesek 34,3%-a képezte tovább magát, Bulgáriában és Romániában ugyanakkor ez az arány nem haladta meg a 2%-ot sem a tavalyi esztendőben.

A hatodik pont a más országban való tapasztalatszerzés fontosságát emelte ki. A politikai döntéshozók amellet kötelezték el magukat, hogy 2020-ra a fiatal diplomásoknak már legalább ötöde vallja azt magáról, hogy élt korábban a tanulmányi vagy képzési célú mobilitás lehetőségével. 2018-ban uniós szinten a vizsgált társadalmi csoport 13,4%-a töltött hosszabb-rövidebb időt külföldön. 14 tagországban ennél nagyobb arányban tanultak a hallgatók más nemzet oktatási intézményeiben, a legtöbben Cipruson és Luxemburgban döntöttek úgy, hogy kihasználják az európai uniós programok adta lehetőségeket. A felsőfokú végzettségű lengyel állampolgároknak viszont csupán 2,4%-a szerzett ilyen fajta tapasztalatot.

Legvégül, a munkanélküli fiatalok számának csökkentése érdekében a tagállamok előirányozták, hogy 2020-ra, a legalább középfokú végzettséggel rendelkező, 20–34 éves korosztály tagjainak minimum 82%-a, a tanulmányok befejezését követő 1–3 éven belül el tudjon helyezkedni a munkaerőpiacon. 2019-ben az oktatási rendszerből való kikerülést követően az uniós polgárok 80,9%-ának sikerült ezen az időintervallumon belül munkát találnia. 18 országnak egyénileg is sikerült elérnie a 82%-os arányt, Máltán, Hollandiában és Németországban pedig a fiatalok több mint 90%-a tudott legkésőbb három év múlva álláshoz jutni. Két dél-európai nemzetben, Görögországban és Olaszországban azonban az iskolát befejezők több mint 40%-a munkanélküli volt a végzettségszerzést követő három esztendőben.

A legfrissebb rendelkezésre álló adatokból kitűnik, hogy még van feladatuk az európai uniós tagországoknak, ha eleget szeretnének tenni az Oktatás és képzés 2020 keretrendszerben meghatározott referenciaértékeknek, hiszen mind ez idáig a hét területből csupán csak az egyikben – a diplomások arányának növelésében – sikerült elérniük a kívánt szintet. Noha a másik hat uniós átlag is biztató, és nem tudhatjuk, hogy 2019 vagy éppen 2018 óta történtek-e előrelépések, az biztosan elmondható, hogy az ezeken a területeken gyengébb teljesítményt nyújtó államoknak is fejlődniük kell ahhoz, hogy a közösen kitűzött célok megvalósulhassanak.

2020. november 25.

Felhasznált irodalom

Európai Bizottság: *Európai szakpolitikai együttműködés („Oktatás és képzés 2020”)*. Online: https://ec.europa.eu/education/policies/european-policy-cooperation/et2020-framework_hu

European Commission: *Education and Training Monitor 2020*. Luxembourg, Publications Office of the European Union, (2020. november 12.). Online: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/cd97ef45-2497-11eb-9d7e-01aa75ed71a1>

Az EUSTRAT Műhelytanulmányok a Nemzeti Közszerológati Egyetem Eötvös József Kutatóközpont Európa Stratégia Kutatóintézet munkatársainak azon gyorsjelentéseit tartalmazza, amelyek meghaladják egy blogbejegyzés terjedelmét, tanulmányok előtanulmányaiként szolgálnak. Célunk, hogy minél aktuálisabb témákat dolgozzunk fel, kutatási részeredmények bemutatásával. Az elemzések az Európai Bizottság struktúrájának megfelelően a magyarországi viszonylatban is kiemelten kezelt szakpolitikákat fogják össze, úgymint a biztonság- és védelempolitika, a demokrácia és jogállamiság, a digitalizáció, a gazdaság és pénzügy, a kisebbségpolitika, az oktatás és kultúra, valamint a szomszédsg- és bővítéspolitika.

A tanulmánykötetet ajánljuk az Európai Unió iránt érdeklődő szakmai közvélemény számára, amely az európai integrációról való intenzívebb kommunikációt szolgálja magyar és angol nyelven egyaránt.

The EUSTRAT Working Papers contains quick reports from the researchers of the Europe Strategy Research Institute of the Eötvös József Research Center at the University of Public Service, which exceed the scope of a blog post, and serve as preliminary studies. Our goal is to process current topics by presenting partial research results. In line with the structure of the European Commission, the analyzes bring together policies that are a priority in Hungary, such as security and defense policy, democracy and the rule of law, digitalisation, economy and finance, minority policy, education and culture, neighborhood and enlargement policy.

I recommend the working papers to the professional public interested in the European Union, which serves for more intensive communication about European integration in both Hungarian and English languages.